

Tomasz Pudłocki, *Talar Antoni (1874–1923)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Tomasz Pudłocki, *Talar Antoni (1874–1923)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 419-420

TALAR Antoni (1874–1923), pedagog, poeta, działacz kulturalno-oświatowy.

Ur. 23 XII w Jadamwoli koło Starego Sącza, jako syn Jana, rolnika i Anny Kozy. Po wczesnej stracie ojca jego prawnym opiekunem był Jan Mańka. Gimnazjum ukończył w Nowym Sączu w 1896 r., a studia na Wydziale Filozoficznym UJ (w latach 1896/1897–1899/1900). Od 1 września 1900 r. został mianowany zastępcą nauczyciela w Gimnazjum w Sanoku. W sprawozdaniu tej szkoły za r. szk. 1905/1906 ogłosił rozprawę *Kilka luźnych szczegółów o życiu i pismach Stanisława Trembeckiego* (s. 1-24). Po zdaniu egzaminu nauczycielskiego, 5 czerwca 1907 r. został przeniesiony do II Gimnazjum (ukraińskiego) w Przemyślu. 1 lutego 1908 r. mianowano go nauczycielem rzeczywistym. Pracował też w Prywatnym SNŻ PP. Benedyktynek w Przemyślu. 30 VI 1909 r. zorganizował wieczór ku czci Słowackiego, wygłaszając okolicznościowe przemówienie poprzedzone deklamacją własnego wiersza *Hold Wieszczeni* (druk „Gazeta Przemyska” 1909 R. 3 nr 54), po którym uczennice szkoły w jego reżyserii odegrały fragmenty *Lilli Wenedy*. Z kolei 29 VI 1911 r. zorganizował wieczór ku czci M. Konopnickiej. Wygłosił okolicznościowe przemówienie i deklamował swój wiersz *Za twoim śladem* (druk „Gazeta Przemyska” 1911 R.15 nr 31), a w jego reżyserii uczennice odegrały kilka

scen z *Balladyny* Słowackiego. W sprawozdaniu SNŻ za r. szk. 1909/1910 ogłosił pracę *Miscellanea z twórczości poetyckiej Stanisława Trembeckiego (bajki, tłumaczenia, wiersze okolicznościowe)*. W sprawozdaniu za r. szk. 1911/1912 ogłosił rozprawkę *Kilka uwag o „Popiołach” Stefana Żeromskiego (W setną rocznicę roku 1812)* (s. 3–22). Był m.in. członkiem Zarządu TSL im. H. Sienkiewicza w Przemyślu, TPN, oddziału Towarzystwa Polskiej Bursy Ludowej, Czytelni Przemyskiej, TNSW. Grywał w różnych kółkach teatralnych, np. Antka w *Królowej Przedmieścia*, czy *Straforela Słowackiego*. Był jednym ze współorganizatorów kolonii wakacyjnych dla młodzieży przemyskich szkół średnich. Był cenionym mówcą, stąd często przemawiał przy różnego rodzaju okazjach: 16 sierpnia 1908 r. z okazji uroczystości grunwaldzkich w Krasieczynie, majowego święta w Przemyślu w latach 1909 i 1910 r. (streszczenie drugiej mowy znalazło się w „Gazecie Przemyskiej” 1910 R. 4 nr 36 s. 1), 12 maja 1912 r. na otwarciu nowej czytelni Koła TSL im. H. Sienkiewicza w Przemyślu na Podwiniu, 17 maja 1908 r. na otwarciu czytelni TSL w Łętowni (pow. przemyski), 31 maja 1909 r. na otwarciu czytelni TSL w Bolestraszcach. W roku Słowackiego wygłosił prelekcje o wieszczu: 27 czerwca w Łętowni, a 29 czerwca w Woli Krzywieckiej i na obchodach w Przemyślu, występując z referatem *Słowacki i Mickiewicz*. Poprzedził prologiem własnego pióra uroczyste otwarcie 29 VI 1912 r. sali teatralnej na Zamku. W ramach powszechnych wykładów uniwersyteckich, w dn. 26 marca i 2 kwietnia 1911 r. wygłosił odczyt pt. *Chłop w literaturze polskiej najnowszej doby*, a staraniem TPN w Przemyślu wygłosił 23 listopada 1913 r. odczyt o Korzeniowskim. W 1908 r. w Przemyślu wyszła drukiem pod jego re-

dakcją *Jednodniówka kabaretowa*. Czasopismo humorystyczno-literackie, w której umieścił swoje wiersze: *Bądź pozdrowiona* (s. 2), *Za orłami* (s. 4), oraz krotkość *Z polityki zagranicznej* (s. 5–6). Z kolei w *Jednodniówce jarczmarczej*, wydanej z okazji jarmarku wiosennego Koła Pań TSL 6 marca 1910 wydał swoje wiersze. Pisywał artykuły społeczne i popularnonaukowe oraz recenzje teatralne w „Gazecie Przemyskiej”, w której umieszczał również swoje wiersze (np. *Na dzień Trzeciego Maja* nr 35 z 1909, *Z minionych dni* nr 45 z 1910, *Oczekiwanie* nr 62 z 1910 r.). W momencie wybuchu I wojny świat. został zmobilizowany do wojska i oddelegowany do obrony Twierdzy Przemyśl. W marcu 1915 r. został wzięty do niewoli i internowany, na początku w Ufi, a potem w Chwalińsku w Rosji. Po wybuchu rewolucji został wypuszczony na wolność i jakiś czas przebywał w Samarze. Do Przemyśla powrócił we wrześniu 1921 r. – 25 IX wygłosił odczyt nt. *Obecne stosunki w Rosji*. Po powrocie z niewoli został przeniesiony do Gimnazjum w Przemyślu na Zasaniu, ale już w II semestrze r. szk. 1922/23 musiał pójść na urlop zdrowotny. Prowadził też kursy dokształcające dla wojskowych. Zmarł po długiej i ciężkiej chorobie 18 VII 1923 r. w Przemyślu, zostawiając żonę Wandę z domu Hanoch i córkę Janinę.

Bibliografia: AP w Przem. zesp. nr 390 sygn. 84, 85; „Ziemia Przemyska” 1923 R.9 nr 12, 13; Banach A. K., *Młodość chłopska na Uniwersytecie Jagiellońskim w latach 1860/61–1917/18*, Kraków 1997, s. 315; Pudłocki T., *Sylwetki przemyskich nauczycieli filologów. 1. Antoni Talar, 2. Aleksander Kleczeński*, „Rocznik Przemyski” 2002 t. 38 z. 1, s.107-115; Talar Antoni, W: *Słownik badaczy literatury polskiej*, red. J. Starnawski, Łódź 2003, t. 6 s. 301-303.